

не на „другия“, на „чуждото“, на иноетничното в противопоставената общност.

Действителният проблем в конкретния случай между циганите и турците има и определено прокарван операционално-инструментален характер и патос за възприемане и оценяване – както в „свои“, така и в „чужди“ среди (като в последните се включват не само турските, но и българските, а и тези на останалите етнически групи). Друг е въпросът дали това е осъзнато, неосъзнато или подсъзнателно прокарвано разграничение, различие и дистанция между двете (конкретно третиращи в случая) общности. В този случай Ил. Томова справедливо отбелязва, че „циганите демонстрират най-негативните и предубедени нагласи по отношение на турците. Те очевидно им приписват толкова много недостатъци, за да изпъкнат на техния фон като „по-добрите“ и „по-приемливите“ за съжителство. Към отрицателните характеристики на турците, посочени от българите християни и мюсюлмани, циганите прибавят още „развратни“ и „крадливи“²¹.

Подобна завишена критичност, която в отделни случаи прехвърля рамките на допустимото (от гледна точка на взаимоотношенията на етническите общности, паралелно намиращи се в субдоминантна позиция спрямо основния етнос на страната), има своите обяснения. Те са както в обективния статус, така и в субективните възприятия и осмисляния на този статус от страна на циганите в съизмеримостта им с турците.

От една страна, циганите реално усещат и болезнено осъзнават своето нисшестоящо положение спрямо всички останали етнически групи, изобщо и конкретно спрямо турците. Имайки предвид не само историческата, но и актуалната си съдба в последните десетилетия, те не могат да не носят известни негативни стереотипи и психични нагласи към турците, които през това време са били (като изключим евреите, при които вертикализацията е протичала по друг начин) в най-преферираната позиция. Защото с държавни постановления, нормативни актове, законодателни разпоредби и др. на турците и на хора от техните среди са се създавали преференциални условия и възможности за съответно образователно, квалификационно, статусно-ролево, материално-благоустройствено и пр. верти-